

MEMÒRIA ORAL DELS POLLANCRES

FÀBREGAS I COMADRAN X.

I. NARCÍS FIGUERAS ROCA

ANTECEDENTS

Data: matí del 18 de gener de 2020.

Lloc: domicili de l'informant, a Santa Coloma de Farners.

Informant: Narcís Figueras Roca.

Professió: procurador i populicultor (propietari).

Edat: 94 anys.

Durada de l'enregistrament: 2h.13'.

Pla de l'Arrupit (Riudarenes, 2020): camp de pollancre ja tallat, propietat de Figueras, després d'arrencar i cremar les soques (ara normalment es barrinen). Al fons, la masia del Mas Sabè

L'ENTREVISTA

L'avi d'en Narcís Figueras era fill de Can Roca, de Sant Miquel de Cladells, a les bosquíries de la comarca de la Selva. Va baixar a Riudarenes, on ara tenen camps de pollanques i alguns plàtans, als plans de la població i a l'Estany de Sils. Com tots els populicultors selvatans, ells parla d'**arbres**, en referir-se als pollanques. És **soci del Consorci Forestal de Catalunya**. Considera que el CFC s'hauria d'estructurar en seccions (per espècies forestals), per afavorir els propietaris amb menys varietat silvícola a les finques forestals, doncs ells no té boscos i per tant, no aprofita ni el suro, ni la fusta de bosc, ni les llenyes. Disposa de **Pla Tècnic de Gestió i Millora Forestal** des del 2016.

Històricament, en aquests plans de Riudarenes, els masovers i pagesos conreaven userda i farratge pel menjar del bestiar, no hi havien arbres. En anar plegant de les feines del camp es van iniciar les plantacions forestals de pollanques.

Considera que el principal problema actual de la populicultura als **plans de Riudarenes** es que el **nivell freàtic de l'aigua** ha baixat potser 2 m., però que abans hi havia molt aigua. Per desguassar tota aquesta aigua hi havia tot un seguit de **valls** (rec estret en zona plana, que només baixa quan plou), **valls madrals** i **recs** (rec ample). Un dels recs principals era el del **Molí de l'Arrupit, de 1,5 m d'amplada i 1m de fondària**. El rec era una **servitud de pas** de l'aigua del Molí. Tenien la **bassa plena** i amb la **resclosa** regulaven el pas de l'aigua per moldre els cereals. Quan feien **una molinada** (de cereal), deixaven baixar aigua pel rec, cap al Molí. Com molts de recs, valls madrals i valls, del **pla de l'Arrupit** i dels plans de Riudarenes, el rec del Molí es va tapar per plantar pollanques entre els antics pous municipals d'aigua de Riudarenes i ara l'AVE. Amb les obres d'ADIF, el talús i el viaducte de l'AVE van tapar també aquest rec, abans i després de la carretera GI-555 (només queda com a històric, l'antic pas subterrani de la carretera actual, fet de maons, de **1,5 m. d'amplada i de 1,7 m. d'alçada**). Totes aquestes infraestructures de desguàs exigien un acurat manteniment anyal que en deien, "**escurar valls i recs**".

Pel que fa al **pont de la carretera GI-555**, sobre la riera de Santa Coloma de Farners, en Figueras diu que es va dissenyar amb **7 ulls**, però que finalment el van fer

de **5**. Afegeix que el problema de les pedres col·locades sobre la sorra, es que el nivell del llit de la riera, de mica en mica va baixant...

Explica que aquí la terra és molt bona, però que per motiu del descens freàtic de l'aigua, abans els arbres es **tallaven als 12-13 anys** i ara s'ha d'anar a **torns de 15-16**. Es diferent de la terra de l'Estany de Sils, on els arbres tenen massa aigua o massa poca, doncs no existeix realment una capa freàtica variable. Explica que, com a l'actual extracció d'àrids del **Mas Sabè**, on s'extreu ara gresa cremada (rogenca), el **perfil de la terra de l'estany** era (de sobre a sota) aigua, **llot, 3 m. de pedra i gresa cremada**. Anys enrere, a l'Estany es segava l'herba dels prats (**prats de dall**).

Aleshores es plantaven pollancre **Canadà**. Recorda també el **bordilenc** (de Bordils) i el **Poncella**. Genèricament a tots ells, els anomenaven **arbre blanc**.

Els límits de les propietats (partió) estan marcats per termes (anomenats també fites)

Ara compra el planter de pollancre (ell planta **plançons certificats de clon MC**) a **FORESTAL CARRERAS** de Sils. Abans, quan no existien els vivers, recorda que quan es tallava un camp, s'anava a buscar plançons de les **candeles** dels mateixos pollancre tallats. Diu que li agradaven més els plançons d'abans, doncs eren més gruixuts que ara i feien **1,5-2 m. de llarg**.

Aleshores es plantava amb **parpal**, ara amb tractor i **barrina**, a **80 cm.** de fondària. Ell no havia arribat a plantar mai a **4 x 4 m**, sempre havia plantat a **5 x 5 m. i ara a 6 x 6 m**. En deien "**plantar a 38 pams**". Si el veí feia conreu, es feia a **40 pams**. No ha plantat mai a **rest doble**.

Antic pou del mateix camp: la capa freàtica es situa ara a l'hivern, a 1.2-1.5 m del nivell de terra

Abans **s'arrencaven les soques** amb destrat: es tallaven les arrels laterals, s'estirava amb corda per la part superior i es cremaven. Ara es barrinen. Hi ha un camp seu que l'anomenen l'Arrencat, per aquest motiu.

Els treballs culturals comprenen passar **l'arada fonda** (mínim 0,5 m.) i la **fresa pel dret i pel través** (la **gratosa**). Després es **marca** i es **planta**. Ell planta de **gener a març**. Es deixava passar **1 any abans de plantar** els pollancre, perquè la terra descansés. Ell planta sempre **clon MC**, que és el que li agrada. Recorda que el **clon Luisa Avanzo**, va tenir molt èxit a l'època, però que ara no es fa servir.

Rec del Mas Sabè (amplada 2 m)

El seu avi pagès tenia a la casa de Riudarenes diverses eines forestals: parpalina (més petita), parpal, destrals, serra de mà, xerrac (gran),...

Abans, en plantar, a Riudarenes **es copaven els plançons** (es tallava la punta; en canvi a Cervià de Ter, no), ara diu que no es fa per evitar la **torta**, que anomenen els **rematants**. El primer any, **esbrolla** la brotada inferior dels pollancre i els fresa, però no els cava. El segon any no replanta les **faltes** (els plançons morts l'any de la plantada); els esporga i després ho torna a fer, un total de **3 esporgades per torn**. **Esporga fins a 10-12 m.**, per a què quedi el tronc net de branques i evitar la

presència de **glops** (la resta de branca seca de la branca esporgada o no, que queda a l'interior de la fusta verda i que es pot separar, caure de la fusta i deixar un forat en el desenroll). **Fins als 10 anys de vida, els cuida**, després ja no. No els ha femat mai. L'alçada total dels pollancrea a **final de torn arriba als 20-25 m**. Els arbres es **tallen a qualsevol mes de l'any**. Abans els cubicava ell. Sempre ha venut i cobrat els pollancrea **en peu** (amb l'arbre dret; **venda en escruix**), als rematants Ribas de Sils i Soliva de Santa Coloma. Aquests arbres feien normalment uns **104-108 cm de perímetre**.

En un camp seu de Riudarenes, havia regat part dels arbres, amb aigua de la depuradora, cada setmana d'estiu.

Vista del camp. Al fons, dalt del turó de Puig Ardina, les torres de telegrafia òptica (1848-1862)

Parla dels **cremadors**, zones d'un camp d'arbres amb molta sorra en el seu perfil, que fa que es morin els arbres cap a final de torn, quan s'han acabat els nutrients. Encara que la sorra és bona perquè aguanta la humitat a l'estiu, un percentatge excessiu amb

manca de matèria orgànica arriba a matar els arbres grans, que tenen més necessitats de nutrients i d'aigua.

Cita també el **cordó (mota** de terra) que hi ha en un camp seu del marge esquerra de la riera de Santa Coloma, que priva que la riera trenqui (un **trenc**) per on ho va fer als anys 1960, més avall del Molí de l'Arrupit, cap al Mas Sabè, encara que amb la llevantada històrica del 22 de gener de 2002 (del temporal Glòria), el cordó no va evitar que la riera trenqués, com abans. Diu que vol treure el cordó, perquè la riera s'ha enfondit molt... abans **la riera anava alta** [encara no havíem patit les grans afectacions de la llevantada del 22/1/20]. Diu que s'ha de vigilar que no hi hagin arbres gaire grossos en el marge de la riera, per evitar que quan baixi, grati i se'ls endugui.

Tallat el camp, ara és el moment de repassar recs...

Comenta que per a la plantació d'arbres hi poden haver diferents fórmules d'inversió i de treball. Els **contractes de plantació** poden ser del **30-50%** entre el propietari que posa la terra i la persona que porta a terme els treballs i fa la inversió inicial, que és

elevada. Cal tenir en compte que hi ha els **treballs previs de preparació del camp i el cost dels plançons i de la plantació**. I també els treballs posteriors de **fresada cada any i d'esporga quan toca, manual i a màquina**. Era semblant a com abans la relació econòmica "**a parts**" entre amo (**1 mesura**) i masover (**3 mesures**).

Fa esment que ara no hi ha plagues i fa memòria que 10 anys enrere hi havia la **plaga del barrinador**, que foradava els pollancre i quan venia una ventada els feia caure. L'actual **plaga de senglars**, aleshores no existia. Recorda que cada carnisser de Riudarenes tenia 10 ovelles per vendre els seus xais, però que també en comprava fora. La pastura d'ovelles no suposa cap problema si els pollancre són grossos.

Encara que el temps no acompanya i els preus tampoc, és optimista amb el futur dels pollancre, doncs considera que els preus han de millorar d'ara en endavant. Les **limitacions** són d'aigua de pluja, que fa que cada vegada hi hagin menys terrenys aptes per la plantació de pollancre, per les sequeres. Afegeix que la **planta** de plàtan, ara no té ara gaire sortida...

Pla de l'Arrupit: tarda de sol d'hivern, des de l'extrem nord del camp